

แนวคิดรูปแบบการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาล

The concept of learning styles and application guideline in nursing teaching

วิราพร สืบสุนทร¹, อภิฤดี พาผล^{1*} และพันธิพา จารนัย¹

Wiraporn Suebsoontorn¹, Apiruedee Papol^{1*} and Panthipa Jaranai¹

¹คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000

¹Faculty of Nursing Nakhon Ratchasima Rajabhat University Nakhon Ratchasima province 30000

Corresponding Author: *E-mail: papolruedee@gmail.com

Received: 31 October 2024 Revised: 31 March 2025 Accepted: 7 April 2025

บทคัดย่อ

การพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาพยาบาล เพื่อตอบสนองการเรียนรู้และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีหลายวิธี เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก การสอนแบบอภิปราย การสอนโดยใช้แผนผังความคิดและการสอนโดยใช้กรณีศึกษา เป็นต้น แต่วิธีการสอนเหล่านี้จะไม่มีประสิทธิภาพหากไม่ได้ออกแบบให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ (learning styles) ของผู้เรียน ดังนั้น ก่อนออกแบบการเรียนรู้ผู้สอนจะต้องเข้าใจผู้เรียนว่ามีรูปแบบการเรียนรู้มีความถนัดหรือความชอบต่อรูปแบบการเรียนรู้รูปแบบใดเพื่อจะได้สามารถจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับรูปแบบดังกล่าว บทความนี้ทบทวนเอกสารทศวรรษการศึกษาและบทความวิจัย เพื่อศึกษาแนวคิดของรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาและแนวทางการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาล แนวคิดรูปแบบการเรียนรู้ ประกอบด้วยแนวคิด รูปแบบการเรียนรู้ ตามแนวคิด แอนโธนี กราชา และไรซ์แมน (Grasha & Reichman), รูปแบบการเรียนรู้ ตามแนวคิดของโคลบ (Kolb) และ รูปแบบการเรียนรู้ วีเออาร์เค (VARK Learning Style) และการนำแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนพยาบาล

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนรู้, นักศึกษาพยาบาล, การเรียนการสอน

ABSTRACT

The development of effective teaching and learning models for nursing students should be learner-centered and can be achieved through various methods, such as cooperative learning, problem-based learning, discussion-based teaching, concept mapping, and case-based teaching. However, these teaching methods will not be effective unless they are designed in alignment with students' learning styles. Therefore, before designing a teaching approach, instructors must understand the students' learning preferences and aptitudes to tailor the teaching strategies accordingly.

This article reviews literature from academic and research articles to explore different learning styles among nursing students and their applications in nursing education. The discussion covers learning style theories, including Grasha & Reichmann's model, Kolb's experiential learning theory, and the VARK Learning Style model. Additionally, it examines how these concepts can be applied to enhance nursing education and improve learning outcomes.

Keywords : Learning Styles, Nursing Students, Teaching Strategie

บทความนี้ทบทวนเอกสารทฤษฎีการและบทความวิจัย เพื่อศึกษาแนวคิดของรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาและแนวทางการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาล แนวคิดรูปแบบการเรียนรู้ ประกอบด้วยแนวคิด รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิด แอนโธนี กราชา และไรซ์แมน (Grasha & Reichman)⁽¹⁾ รูปแบบการเรียนรู้ ตามแนวคิดของโคลบ (Kolb)⁽²⁾ และ รูปแบบการเรียนรู้ วีเออาร์เค (VARK Learning Style)⁽³⁾ และการนำแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนพยาบาล การศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถช่วยให้ผู้สอนเข้าใจความแตกต่างของ ผู้เรียนและเป็นข้อมูลที่จะช่วยในการออกแบบการสอน ให้เข้ากับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้สอนเข้าใจความต้องการของผู้เรียน และเลือกใช้กลยุทธ์การสอนที่เหมาะสม⁽⁴⁾ การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่จะเตรียมให้ผู้เรียนมีทักษะในการประกอบวิชาชีพตามความต้องการของระบบสุขภาพ ให้มีทักษะตามความต้องการของระบบ สุขภาพ โดยจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ เกิดทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ ในบริบทปัจจุบันและอนาคต ในยุคแห่งศตวรรษที่ 21 นี้ ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เช่นเดียว กับประเทศทั่วโลก เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม โครงสร้างประชากร และระบาดวิทยาซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของระบบสุขภาพ และการบริหาร จัดการของหน่วยบริการสุขภาพ การจัดการศึกษาสำหรับ บุคลากรด้านสุขภาพ จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนทั้ง รูปแบบวิธีการ และเนื้อหาสาระ⁽⁵⁾ การปฏิรูป “วงการการศึกษา” ทั่วโลกครั้งใหญ่เช่นกัน โดยเฉพาะมิติของการนำ “เทคโนโลยี” มาใช้กับระบบการเรียนการสอนมากขึ้น เพื่อทำให้ภาคการศึกษาทั่วโลกยังคงดำเนินต่อไปได้อย่างไม่สะดุด ไม่ว่าผู้สอนผู้เรียนจะอยู่ในที่แห่งใดก็สามารถเข้าถึงการศึกษาได้⁽⁶⁾ โดยพบว่าปัจจัยด้านตัวผู้เรียน ได้แก่ พฤติกรรมการเรียน แรงจูงใจในการเรียนรู้ และการเรียนรู้โดยการนำตนเอง และปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน ที่ประกอบด้วยคุณภาพการสอนของอาจารย์ สภาพแวดล้อมในห้องเรียน บรรยากาศการเรียนรู้อะไรและสิ่งสนับสนุนที่เอื้อต่อการค้นหาความรู้ ส่งผลทางตรงต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล⁽⁷⁾

การนำความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาล ควรเริ่มจากการทำความเข้าใจแนวคิดพื้นฐาน ได้แก่

1. ความหมายของรูปแบบการเรียนรู้
2. ทฤษฎีรูปแบบการเรียนรู้
3. การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลจากการศึกษาที่ผ่านมา ดังนี้

1. ความหมายของรูปแบบการเรียนรู้

Grasha⁽¹⁾ ได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนรู้ว่า ความชอบที่ผู้เรียนใช้ในการคิดและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ในห้องเรียนที่แตกต่างกัน

Kolb⁽²⁾ ได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนรู้ว่า คือ ผลของเครื่องมือทางพันธุกรรม ประสบการณ์เดิมและความต้องการของสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ทำให้เกิดวิธีการเรียนรู้ ได้แก่ ประสบการณ์เชิงรูปธรรม การสังเกตอย่างไตร่ตรอง การสร้างมโนทัศน์เชิงนามธรรมและการทดลองปฏิบัติ

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่ารูปแบบการเรียนรู้ที่ปัจเจกบุคคลเลือกไปใช้ในการเรียนรู้มีผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน⁽⁸⁾ การศึกษาที่ผ่านในนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัย

พยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา ที่มีข้อกำหนดของหลักสูตรว่า นักศึกษาชั้นปี ที่ 1 เรียนภาคทฤษฎีอย่างเดียว นักศึกษาชั้นปี ที่ 2 เน้นการเรียนภาคทฤษฎีและภาคทดลองเป็นหลัก และเริ่มฝึกภาคปฏิบัติ ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 จัดการเรียนการสอนคล้ายคลึงกัน คือ เรียนภาคทฤษฎีในภาคเรียนที่ 1 ส่วนภาคเรียนที่ 2 และภาคฤดูร้อนจะเป็นการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงทั้งหมด พบว่าการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยพยาบาลฯ ยังพบปัญหาที่สำคัญบางประการ ได้แก่ ผลการสอบกลางภาคและปลายภาคในแต่ละรายวิชาทุกชั้นปี มีนักศึกษาสอบไม่ผ่านเกณฑ์ในการสอบรอบแรกมากกว่า ร้อยละ 30 และผลการสอบขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผ่านในครั้งแรกในระยะ 3 ปี ย้อนหลัง (2558-2560) ต่ำกว่า ร้อยละ 70 ปัญหาดังกล่าวอาจมีสาเหตุหลายประการ เช่น ทักษะของผู้สอน รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอน และความรู้ความสามารถของผู้เรียน เป็นต้น⁽⁹⁾ ซึ่งปัญหาหนึ่งของการออกแบบการเรียนการสอน คือ การออกแบบโดยใช้ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง เน้นการถ่ายทอดเนื้อหาตามจุดประสงค์หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ที่หลักสูตรกำหนด แม้ว่าการวิเคราะห์รูปแบบการเรียนแบบต่าง ๆ จะทำให้ผู้สอนเข้าใจผู้เรียนและวางแผนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจต่อการเรียนมากขึ้น แต่ ความหลากหลายรูปแบบการเรียนนั้น เป็นสิ่งที่ท้าทายต่อการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุม ความถนัด ของผู้เรียนทุกคนได้⁽⁴⁾

2. ทฤษฎีรูปแบบการเรียนรู้

นักจิตวิทยาและนักการศึกษา ได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ และรวบรวมรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดและความสนใจเกี่ยวกับตัวแปรต่าง ๆ ของการเรียนรู้ ไว้อย่างมากมาย ในที่นี้จะนำเสนอเฉพาะบางประเภทของรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับครูในยุคปฏิรูปการศึกษา ได้แก่

- 2.1 รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิด แอนโธนี กราชา และไรช์แมน (Grasha and Reichman)
- 2.2 รูปแบบการเรียนรู้ ตามแนวคิดของโคลบ (Kolb) และ
- 2.3 รูปแบบการเรียนรู้แบบวีเออาร์เค (VARK Learning Style)

2.1 รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิด แอนโธนี กราชา และไรช์แมน

ตามแนวคิดของแอนโธนี กราชา และไรช์แมน⁽¹⁾ โดยแบ่งรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) ออกเป็น 6 แบบ ได้แก่

2.1.1 แบบการเรียนรู้อิสระ (Independent) มีลักษณะเป็นคนชอบคิดและสามารถกระทำเรื่องราวต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง แต่จะรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงและจะเรียนรู้เฉพาะเนื้อหาที่คิดว่าสำคัญ

2.1.2 แบบการเรียนรู้หลีกเลี่ยง (Avoidance) มีลักษณะไม่สนใจเนื้อหาวิชา ไม่ชอบมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และไม่สนใจสิ่งที่จะเกิดขึ้นในห้องเรียน

2.1.3 แบบการเรียนรู้ร่วมมือ (Collaborative) มีความรู้ สามารถเรียนได้ดีที่สุดโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เสนอและกลุ่มเพื่อน ชอบทำงานร่วมกันและมีความเห็นว่า ห้องเรียนเป็นสถานที่เหมาะสมที่จะพบปะสังสรรค์ทางสังคมเช่นเดียวกับการเรียนรู้เนื้อหาวิชา

2.1.4 แบบการเรียนรู้พึ่งพา (Dependent) จะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่ถูกกำหนดให้เรียนเท่านั้น โดยมีความรู้สึกว่าคุณครูและผู้สอนและเพื่อน ๆ คือแหล่งของความรู้ที่จะสนับสนุนช่วยเหลือตนเองได้

2.1.5 แบบการเรียนรู้แข่งขัน (Competitive) เรียนรู้ด้วยการพยายามกระทำการสิ่งต่าง ๆ ให้ดีกว่าคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน เพื่อหวังรางวัลและคิดว่าตนจะต้องเป็นผู้ชนะเสมอ

2.1.6 แบบการเรียนรู้มีส่วนร่วม (Participant) มีความต้องการที่จะเรียนรู้เนื้อหาวิชาและชอบที่จะเข้าชั้นเรียน โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มากที่สุดและมีส่วนร่วมน้อยมากในกิจกรรมนอกหลักสูตร

รูปแบบการเรียนรู้ ของแอนโรนี กราซา และไรซ์แมน ใช้แนวคิดจากความชอบและทัศนคติของ แต่ละบุคคลจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน ผู้อื่นในสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ในห้องเรียนที่แตกต่างกัน⁽⁵⁾ จากที่กล่าวมาข้างต้นจะพบว่า ผู้เรียนแต่ละคนจะมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน บางคนชอบอิสระ ชอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ในขณะที่บางคนกลับชอบทำงานเป็นกลุ่มได้พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผู้สอนต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนตามแบบการเรียนรู้ที่ตนเองถนัด

2.2 รูปแบบการเรียนรู้ ตามแนวคิดของโคลบ โคลบ⁽²⁾ ได้เสนอสไตล์การเรียนรู้ออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

2.2.1 แบบคิดออกเนกนัย (Divergent) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการใช้ประสบการณ์ความรู้สึก การทำความเข้าใจกับประสบการณ์ที่ตนได้รับ ผู้เรียนมีความสามารถในการรับรู้การสร้างจินตนาการต่าง ๆ ขึ้นเอง สามารถไตร่ตรองจนมองเห็นภาพรวมจะทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องการความคิดหลากหลาย จะให้ความสนใจต่อบุคคลและวัฒนธรรมต่าง ๆ

2.2.2 แบบดูดซึม (Assimilation) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการไตร่ตรองทำความเข้าใจในประสบการณ์ที่ตนได้รับ และการใช้เหตุผลความคิด เป็นผู้ที่มีความสามารถในการสรุปหลักการ สนใจทฤษฎีต่างๆ มีความสนใจในหลักการเชิงนามธรรมมากกว่า ไม่ชอบการลงมือปฏิบัติ ไม่คำนึงถึงการนำเสนอทฤษฎีไปประยุกต์ใช้

2.2.3 แบบคิดเอกนัย (Convergent) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการใช้เหตุผล ความคิด และนำความคิดไปทดลองปฏิบัติ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการนำแนวคิดที่เป็นนามธรรมไปปฏิบัติ สามารถสรุปหาวิธีการที่ดีที่สุดจะนำไปใช้แก้ปัญหามากกว่าได้ เป็นผู้ที่ใช้เหตุผล ชอบทำงานกับวัตถุมากกว่าบุคคล มักมีความสนใจเฉพาะเจาะจงในสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ

2.2.4 แบบปรับปรุง (Accommodation) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการนำความคิดไปทดลองปฏิบัติ และแสวงหาประสบการณ์ ผู้เรียนแบบนี้เป็นผู้ที่ชอบปฏิบัติและทดลอง มักทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องใช้การปรับตัว มีแนวโน้มที่จะแก้ไขปัญหาด้วยวิธีที่ตนคิดขึ้นเอง ชอบลองผิดลองถูก ชอบทำงานกับคน

ลักษณะผู้เรียนทั้ง 4 แบบจะมีอยู่ในทุกคน โดยผู้เรียน แต่ละคนจะใช้พฤติกรรมทั้ง 4 แบบผสมผสานกันไป แต่จะมีพฤติกรรมหนึ่งที่ชอบใช้บ่อย ๆ จนเกิดเป็นลักษณะของตนเอง และยังพบอีกว่านักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาที่แตกต่างกัน จะมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน⁽⁶⁾

2.3 รูปแบบการเรียนรู้แบบวีเออาร์เค (VARK Learning Style)

เฟลมมิง⁽³⁾ ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ที่ชื่อว่า VARK ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อจัดประเภทของผู้เรียนตามรูปแบบทางการเรียนรู้ที่ต่างกันโดยได้แบ่งรูปแบบการเรียนรู้ออกเป็น 4 ประเภท คือ

2.3.1 ผู้เรียนที่สนใจสิ่งที่มองเห็น (Visual: V) เป็นผู้เรียนที่สนใจสิ่งที่มองเห็นผู้เรียนประเภทนี้จึงสามารถกระตุ้น ได้ด้วยสื่อการสอนที่เน้นรูปภาพและสีสันที่เหมาะสม

2.3.2 ผู้เรียนที่ชอบการพูดคุย (Aural: A) เป็นผู้เรียนที่ชอบการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมคือการบรรยายการอภิปรายกลุ่ม

2.3.3 ผู้เรียนที่นิยมการอ่าน (Read/Write: R) เป็นผู้เรียนที่นิยมการอ่าน การศึกษาเอกสาร หนังสือ หรือเนื้อหาต่าง ๆ ด้วยตนเองและนำไปสรุปเป็นข้อเขียนออกมา

2.3.4 ผู้เรียนที่ชอบการลงมือกระทำ (Kinesthetic: K) เป็นผู้เรียนกลุ่มนี้จะชอบการลงมือกระทำจริงมากกว่าการฟังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

สำหรับรูปแบบการเรียนรู้แบบวีเออาร์เค ใช้การจำแนกรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้ข้อมูลจัดการและการคิดโดยรวมมิติการ อ่าน-เขียนและการปฏิบัติ⁽³⁾ กลุ่มที่ถนัด เรียนรู้แบบการมองเห็น (V) ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีจากสื่อต่าง ๆ แบบออนไลน์ซึ่งมีหลากหลาย เช่น แผนผัง ไดอะแกรม แผนภาพ เป็นต้น กลุ่มที่ถนัดเรียนรู้แบบการฟัง (A) เรียนรู้ได้ดีผ่านการ สอนแบบเห็นหน้าและได้ยินเสียง เช่น การเรียนผ่าน ZOOM ในขณะที่กลุ่มถนัดเรียนรู้แบบการอ่านหรือเขียน (R) ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีจากสื่อที่เป็นตัวอักษรที่ปรากฏอยู่บนสื่อออนไลน์ สำหรับกลุ่มถนัดเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (K) ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากการชม วิดีทัศน์ หรือสถานการณ์จำลอง

การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล

การศึกษาที่ผ่านในนักศึกษาพยาบาล ที่ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ Bruce, & Chilemba (2017)⁽¹⁰⁾ ที่พบว่า รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่เป็นแบบแข่งขัน ร้อยละ 77.6 รองลงมา ร้อยละ 73.5 เป็นแบบหลีกเลี่ยง

ส่วนในประเทศไทยการศึกษาของ พูลสุข เจนพานิชวิสุทธิพันธ์, พรศรี ดิสระเตตวัฒน์⁽¹¹⁾ ได้นำแนวคิดรูปแบบการเรียนรู้ของแอนโธนี กราชา และไรซ์แมน⁽¹⁾ มาพัฒนาแบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 60 ข้อ แบบการเรียนรู้แต่ละแบบมีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ 1) แบบการเรียนรู้อิสระ (Independent) 2) แบบการเรียนรู้หลีกเลี่ยง (Avoidance) 3) แบบการเรียนรู้ร่วมมือ (Collaborative) 4) แบบการเรียนรู้พึ่งพา (Dependent) 5) แบบการเรียนรู้แข่งขัน (Competitive) 6) แบบการเรียนรู้มีส่วนร่วม (Participant) โดยศึกษาในนักศึกษาชั้นปีที่ต่างกัน

การที่ทราบว่านักศึกษาพยาบาลมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล จะทำให้ผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีการปรับตัว

ในการเรียนได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียนที่แตกต่างกัน การออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ อีกทั้งครูผู้สอนควรมีวิธีการสอนที่หลากหลายวิธีการเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่พวกเขาทำหลังเรียนรู้ วิธีการสอนต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นตัวช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในขณะเดียวกันวิธีการสอนของครูผู้สอน ยังสามารถออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยใช้วิธีการสอนแบบการแก้ปัญหาเป็นฐาน ใช้แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้เป็นฐาน การเรียนรู้จากประสบการณ์และการเรียนรู้เป็นทีม เป็นต้น⁽¹²⁾

การนำแนวคิดเกี่ยวกับการรูปแบบการเรียนรู้มาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนพยาบาล

การนำความรู้เกี่ยวกับการรูปแบบการเรียนรู้มาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนพยาบาลที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สามารถนำไปปฏิบัติได้ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดการเรียนการสอน ที่จะสามารถอธิบายในมุมมองความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสอนของครูผู้สอน กับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. บทบาทของครูผู้สอน ครูผู้สอนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ ควรทำบทบาทเป็นอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ (facilitator) ซึ่งเป็นการทำบทบาทที่มากกว่าการทำบทบาทครูผู้สอน กล่าวคือ ครูผู้สอนเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ แบ่งปันความรู้และความรู้สึกไปพร้อม ๆ กัน จึงต้องพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอนให้เป็นความสัมพันธ์แบบหุ้นส่วนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นมิติที่สำคัญ ในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้แบบอิสระ
3. ครูในฐานะที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาการ ครูผู้สอนอาจนำเอาเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้ประกอบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจและเสริมสร้างคุณค่าแห่งตนอีก ทั้งยังสามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริมการสื่อสารกับผู้เรียนหรืออาจารย์ผู้สอนอีกด้วย
4. ออกแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูควรให้ผู้เรียนเป็นคนระบุความต้องการของตนเอง และกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ พร้อมวิธีการและระยะเวลา ซึ่งการสอนจะเป็นการดึงเอาทางเลือกและกิจกรรมการเรียนรู้ออกมาเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น⁽¹²⁻¹³⁾

เมื่อวิเคราะห์ผู้เรียนจนทราบรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนแล้ว ผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้แต่ละแบบ ดังนี้

1. กลุ่มผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ผ่านภาพและสัญลักษณ์ ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีการนำเสนอเนื้อหาประกอบสื่อการสอนที่สื่อสารด้วยสายตา เช่น รูปภาพ แผนภาพ แผนผังต่าง ๆ เป็นต้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการวางแผนก่อนลงมือทำงาน
2. กลุ่มผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ผ่านเสียง ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการบรรยาย จัดหาคลิปเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนมาให้ฟังและเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มหรือระหว่างผู้นำเสนอกับเพื่อนๆในห้องเรียน

3. กลุ่มผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ผ่านการอ่านและเขียนผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าจากการอ่านจากอินเทอร์เน็ต หนังสือ ตำรา หรือจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ แล้วนำมาจัดทำเป็นรายงานตามหัวข้อเรื่องที่ได้รับมอบหมาย

4. กลุ่มผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ผ่านการสัมผัสและการกระทำ ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ค้นคว้า ทดลอง ลงมือปฏิบัติ การสาธิต และควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัสจับต้อง อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน⁽⁹⁾

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่ามีการศึกษาของ มะลิวรรณ ศิลรัตน์, วาสนา รวยสูงเนิน, อัมพรพรรณ อีรานูตร, นิชาภัทร พุฒิกามิน และอรทัย สืบกินร (2563)⁽¹⁴⁾ ที่ศึกษารูปแบบการเรียนรู้และความต้องการในวิธีการสอน วิชาการพยาบาลสุขภาพผู้ใหญ่ของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยขอนแก่น และการศึกษาที่มีการนำการรูปแบบการเรียนรู้ VARK พัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดย ยุพาภรณ์ ดิโรไพรวงศ์, เสมอจันทร์ อีระวัฒน์สกุล, ศรีสุนทรา เจริมวรพิพัฒน์ และ พัชรี วัฒนชัย (2560)⁽¹⁵⁾ ได้ใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ VARK ในวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 1 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ขั้นตอนและการนำรูปแบบการเรียนรู้มาพัฒนาการเรียนการสอน

ชื่อผู้วิจัย/ปี	วัตถุประสงค์ การวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	วิธีการดำเนินการ วิจัย	ผลการวิจัย
มะลิวรรณ ศิล รัตน์, วาสนา รวยสูงเนิน, อัมพรพรรณ อี รานูตร และ คณะ (2563)(14)	เพื่อศึกษา รูปแบบการ เรียนรู้และ ความต้องการ ในวิธีการสอน วิชาการ พยาบาล สุขภาพผู้ใหญ่ ของ นักศึกษา พยาบาล ชั้นปีที่ 2 คณะพยาบาล ศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอ นแก่น	นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 คณะ พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่เรียน วิชาการพยาบาล สุขภาพผู้ใหญ่ จำนวน 108 คน และกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการ สนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 20 คน	การเก็บรวบรวม ข้อมูล แบ่งเป็นข้อมูล เชิงปริมาณและ ข้อมูลเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับ การจัดการ เรียนการสอน วิชาการพยาบาล สุขภาพผู้ใหญ่วรร เป็นอย่างไร และมี คำถามย่อย เช่น ความต้องการด้าน เนื้อหาในรายวิชา ระยะเวลาการสอน วิธีการสอน กิจกรรม	พบรูปแบบการเรียนรู้ ของกลุ่มตัวอย่างเป็น แบบพึ่งพา รองลงมา เป็นแบบร่วมมือ เกี่ยวกับความต้องการ ในวิธีการสอนวิชาการ พยาบาลสุขภาพผู้ใหญ่ แบ่งได้เป็น 4 ประเด็น หลัก ดังนี้ 1) เนื้อหา เน้นที่สำคัญ 2) ยืดหยุ่น เข้าใจ มีเทคนิคดึงดูด กระตุ้นให้คิด 3) วิธีการ สอนหลากหลาย 4) สื่อ สรุป แจกก่อนเวลา ดู ฟังซ้ำได้

ชื่อผู้วิจัย/ปี	วัตถุประสงค์ การวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	วิธีการดำเนินการ วิจัย	ผลการวิจัย
			การสอน สื่อการสอน และการประเมินผล สัมฤทธิ์ทางการเรียน ของรายวิชา หลังจาก นั้นนำประเด็นหลัก เป็นแนวทางในการ สนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เชิง เนื้อหา (Content Analysis)	
ยุพารณ์ ติร ไพรวงศ์, เสมอ จันทร์ อีระวัฒน์ สกุล, ศรีสุนท รา เจริมพิพัฒน์ และคณะ (2560)(15)	1. เพื่อ พัฒนาการ จัดการเรียนการ สอนแบบ ร่วมมือ โดยใช้ รูปแบบการ เรียนรู้ VARK ในวิชาการ พยาบาลบุคคล ที่มีปัญหา สุขภาพ 1 นักศึกษา พยาบาลศาสตร บัณฑิต ชั้นปีที่ 2 2. เพื่อศึกษาผล การใช้รูปแบบ การเรียนการ	นักศึกษา พยาบาลศาสตร บัณฑิต ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี กรุงเทพฯ จำนวน 178 คน	ระยะที่ 1 การพัฒนา รูปแบบการเรียนการ สอน ระยะที่ 2 การ ทดลองใช้และ ประเมินประสิทธิผล ของรูปแบบการเรียน การสอน เพื่อทดสอบ สมมติฐานของการ วิจัย ขั้นตอนการสอน ประกอบด้วย 1) ขั้นทบทวนความรู้ เดิม 2) ขั้นการวาง แผนการเรียนรู้	ได้จัดทำเป็นคู่มือการใช้ รูปแบบการเรียนการ สอนและเอกสาร ประกอบ ได้แก่ แผนการจัดการจัดการ เรียนรู้ จำนวน 3 แผน มีองค์ประกอบ ดังนี้ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนการ สอนและการวัดและ ประเมินผล

ชื่อผู้วิจัย/ปี	วัตถุประสงค์ การวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	วิธีการดำเนินการ วิจัย	ผลการวิจัย
	สอนแบบ ร่วมมือ โดยใช้ รูปแบบการ เรียนรู้ VARK ในวิชาการ พยาบาลบุคคล ที่มีปัญหา สุขภาพ 1 และ ความสุขในการ เรียนรู้ของ นักศึกษา พยาบาลศาสตร บัณฑิต ชั้นปีที่ 2		3) ขึ้นสอนการสืบค้น ข้อมูลและ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) การนำเสนอผล และจัดโครงสร้าง ความรู้ 5) ขึ้นการประยุกต์ใช้ และประเมินผลการ เรียนรู้ ดังตารางที่ 2	

แผนการสอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ VARK ประกอบด้วย วิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 1 เรื่อง การพยาบาลผู้ป่วยที่มีปัญหาต่อมไร้ท่อ เพื่อใช้ในการสอนครั้งละ 3 ชั่วโมง จำนวน 3 ครั้ง รวม 9 ชั่วโมง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการสรุปการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ VARK(15)

ขั้นการสอน	การเรียนรู้แบบร่วมมือ	รูปแบบการเรียนรู้ VARK
1) ขั้นทบทวนความรู้ เดิม	- ทักทายและดู VDO ผู้ป่วย - การเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยน	- การเรียนรู้ด้วยภาพ (Visual), การเรียนรู้ โดยการฟัง (Auditory)
2) ขั้นการวางแผนการ เรียนรู้	ความคิด (Think Pair Share) แบบฝึกหัดก่อนเรียน	- การอ่าน (Read), การเรียนรู้โดยการ ปฏิบัติตนในสถานการณ์ต่างๆ (Kinesthetic)

ขั้นการสอน	การเรียนรู้แบบร่วมมือ	รูปแบบการเรียนรู้ VARK
3) ขั้นสอนการสืบค้น ข้อมูลและแลกเปลี่ยน เรียนรู้	- การเรียนรู้ด้วยเทคนิคการต่อบทเรียน (Jigsaw) - การศึกษารายกรณี (Case study)	ครอบคลุมทุกรูปแบบ - การเรียนรู้ด้วยภาพ (Visual) - การเรียนรู้โดยการฟัง (Auditory)
4) การนำเสนอผลและ จัดโครงสร้างความรู้	- การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-study) - การสนทนากลุ่ม (Group discussion) - การนำเสนอ (Presentation)/ แผนผังมโนทัศน์ (Concept Mapping) - Popular Vote/ สะท้อนผลงาน กลุ่ม	- การอ่าน (Read) - การเรียนรู้โดยการปฏิบัติตนใน สถานการณ์ต่างๆ (Kinesthetic)
5) ขั้นการประยุกต์ใช้ และประเมินผลการ เรียนรู้	- แบบฝึกหัดท้ายบท - VDO และสรุปการเรียนรู้	- การอ่าน (Read) - การเรียนรู้โดยการปฏิบัติตนใน สถานการณ์ต่างๆ (Kinesthetic) - การเรียนรู้ด้วยภาพ (Visual) - การเรียนรู้โดยการฟัง (Auditory)

โดยกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนมีการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างเพื่อนและผู้สอน การเรียนรู้จากสื่อต่าง ๆ ร่วมกับกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่หลากหลายผ่านทาง การมอง (Visual: V) ผู้สอนมีการใช้สื่อวีดิทัศน์สื่อการสอน ดึงดูดความสนใจแก่ผู้เรียน ในด้านการฟัง (Aural: A) ผู้สอน จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการได้ยิน โดยเปิดโอกาสให้มีพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยใช้กิจกรรมการคิดคู่ และการมอบหมายงานให้นำเสนอผลงานภายในกลุ่มย่อยและหน้าชั้นเรียน ในด้านการอ่าน (Read/Write: R) ผู้สอนจัดให้มีช่วงเวลาให้ผู้เรียนอ่านและค้นคว้าเอกสารก่อนเรียน การมอบหมายงานสรุปเป็นผังความคิดนำเสนอและมาอภิปรายแลกเปลี่ยนร่วมกันในชั้นเรียน และการเรียนรู้แบบการลงมือปฏิบัติ (Kinesthetic: K) เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผสมผสานรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้ลงมือกระทำจริงโดยให้ศึกษากรณีศึกษาที่นำมาจากสถานการณ์จริง⁽¹⁵⁾

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาในนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ ครั้งนี้พบว่า นักศึกษาที่เรียนแบบร่วมมือตามรูปแบบการเรียนรู้ VARK มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการพยาบาลผู้ป่วยที่มีปัญหาระบบต่อมไร้ท่อสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จากผลการศึกษาที่มีการนำแนวคิดเกี่ยวกับการรูปแบบการเรียนรู้มาพัฒนาการจัดการเรียนการ

สอนพยาบาล ทั้งที่มีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลเชิงคุณภาพ และการนำมาพัฒนาการสอนในรายวิชา และยังมีการศึกษาของเกศินี วุฒิวงศ์, ดารินทร์ เหมะวิบูลย์, พิรณัฐ ลาเซอร์ และเมตตา พรวรรณะศิริเวช (2565)⁽¹⁶⁾ ที่ศึกษาพบว่าผู้เรียนมีการปรับ ตัวทั้งวิธีการเรียนรู้และรับข้อมูลผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น เรียนออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ ทำให้ ผู้เรียนเห็นภาพ ได้ยินเสียง อ่านไฟล์เอกสาร เขียนการบ้าน ผู้เรียนมีโอกาเลือกเรียนตาม รูปแบบที่ตนเองชอบและเข้าไปทบทวนได้หลายรอบในกรณีที่เป็นสื่อออนไลน์หรือคลิปสอน ดังนั้นจึงส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี เนื่องจากได้เรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความถนัดในการรับข้อมูล จากการศึกษา รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลดังกล่าวสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาพยาบาล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้สอนควรตระหนักถึง เนื้อหา วิธีการสอน และสื่อการสอน เพื่อให้มีความสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน

สรุปผลการศึกษา

การทำความเข้าใจกับทฤษฎีการเรียนรู้ในนักศึกษาพยาบาล ตั้งแต่ความหมายของรูปแบบการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ และการนำแนวคิดเกี่ยวกับการรูปแบบการเรียนรู้มาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนพยาบาล รวมถึงการวิเคราะห์ขั้นตอนและการนำรูปแบบการเรียนรู้มาพัฒนาการเรียนการสอนในนักศึกษาพยาบาล สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาจัดการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพการเรียนรู้สูงสุด ส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. Grasha A. Teaching with style: A practical guide to enhancing learning by understanding teaching & learning style. Pittsburgh: Alliance; 1996.
2. Kolb DA. Learning style inventory: technical manual. Boston (MA): Hay Group, Hay Resource Direct; 1985.
3. Fleming N. VARK classification of learning Styles [Internet]. 2015 [cited 2022 Dec 20]. Available from: <http://www.Vark-learn.com>.
4. บุญเดือน วัฒนกุล, ศิริกุล การุณเจริญพาณิชย์ และศรีสุตา งามขำ. ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับลีลาการเรียนรู้ของ นักศึกษาพยาบาล. วารสารพยาบาลสภาวิชาชีพไทย. 2564;14(2):283-293.
5. กมลรัตน์ เทอร์เนอร์, ลัดดา เหลืองรัตนมาศ, พุดิยรัตน์ รื่นเรือง, สมพร รักความสุข. ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนิสิตพยาบาลระดับปริญญาตรี. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข. 2560;4(1):127-38.
6. สิริพร อินทสนธิ์. โควิด-19: กับการเรียนการสอนออนไลน์ กรณีศึกษา รายวิชา การเขียนโปรแกรมเว็บ. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์. 2563;22(2):203-213.
7. นงนุช เสือพุมิ, จรัสศรี เพ็ชรคง. ประสิทธิภาพของการจัดเรียนรู้แบบประสบการณ์ในรายวิชาการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 1 สำหรับนักศึกษาพยาบาล. วารสารแพทย์เขต. 2564;40(1):81-92.
8. Cassidy S. Learning Styles: An Overview of Theories, Model and Measures. Educational Psychology. 2004;24(4):419-44.

9. จงกลณี ต้อยเจริญ, ปรางทิพย์ ทาเสนาะ, รำไพ หมั่นสระเกษ, อิศราวรรณ สนธิภูมาส, ทรงสุตา หมื่นไธสง. รูปแบบการเรียนรู้แบบวอร์คของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา. วารสารวิชาการสาธารณสุข. 2563;29(6):1073-85.
10. Bruce JC, Chilemba EB. BSN graduates' preferred learning styles: implications for student-centered learning. Journal of Nursing Education and Practice. 2017;7(10):56-63.
11. พูลสุข เจนพานิชย์วิสุทธิพันธ์, พรศรี ดิสระเตตวัฒน์. รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลโรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข. 2558;25(1):70-82. ฉบับนี้กล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้ในนักศึกษาพยาบาลเพื่อการวัดแบบการเรียนรู้
12. O'Neil G, McMahon T. Student-centred learning: What does it mean for students and lecturers? [Internet]. 2005 [cited 2024 Dec 20]. Available from: <http://www.aishe.org/reding>.
13. สรินทร เชี่ยวโสธร, ญาดา น้อยเลิศ, สายสมร เฉลยกิตติ. ผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อเสมือนจริงของนักเรียนพยาบาลกองทัพบก ต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี. 2564;4(3):152-63.
14. มะลิวรรณ ศิลารัตน์, วาสนา รวยสูงเนิน, อัมพรพรรณ อีรานูตร, ณิชากัตร พุฒิกามิน, อรทัย สืบกนิร. รูปแบบการเรียนรู้และความต้องการในวิธีการสอน วิชาการพยาบาลสุขภาพผู้ใหญ่นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วารสารการพยาบาลและการศึกษา. 2563;13(3):72-87.
15. ยุพาภรณ์ ตีรไพวงศ์, เสมอจันทร์ อีระวัฒน์สกุล, ศรีสุนทรา เจริญพิพัฒน์, พัชร วัฒนชัย. การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ VARK ต่อความรู้และความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลศาสตร. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ. 2560;33(2):1-13.
16. เกตินี วุฒิวงศ์, ดารินทร์ เหมะวิบูลย์, พิรุณ ลาเซอร์, เมตตา พรวรรณศิริเวช. รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยพายัพ ในยุคสังคมวิถีใหม่. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2565;16(3):23-34.